

INNHOLD

Forord	11
DEL 1 INNLEDNING: VELFERDSSTAT, NASJON, INNVANDRING ..	13
GRETE BROCHMANN & ANNIKEN HAGELUND	
Innledning	15
Grenser og velferd	16
Integrasjon og nasjonsbygging	19
Den nordiske velferdsstaten – historiske avtegninger	23
Skandinavia: likheter og forskjeller	26
Avgrensninger	31
Noder og periodisering	34
DEL 2 SVERIGE: MÅNGKULTURALISMENS FLAGGSKEPP I NORDEN	41
KARIN BOREVI	
Inledning	43
Generellt og selektivt	47
Rättigheter og skyldigheter	49
Kopplingen mellom invandringskontroll og velferdspolitik	51
Efterkrigstidens arbeidskraftsinvandring og «icke-politik»	53
Innvandringsreglering og invandrapolitisk etablering	57
Formulerandet av en mångkulturell invandrapolitisk 1975	62
Arbetslinje, mångkulturalism og politisk debattklimat under etableringsfasen	67
1980-tal: Flyktningpolitikk og invandrapolitisk utvärdering	71
Innvandringskontroll	71

Flyktningmottagandet och välfærdsstaten	74
Hela-Sverige-strategin	75
Socialpolitisk omhändertagande-perspektiv i flyktningmottagandet	77
1980-talets mångkulturelle reträtt	79
Arbetslinje, mångkulturalism og politisk debattklimat under 1980-talet	83
1990-tal: Ekonomisk og flyktningpolitisk kris.	87
Invandrarfrågan på den politiske dagordningen	88
Invandringskontroll	89
Flyktningmottagande med förstärkt arbetslinje og fokus på individens skyldigheter	94
Den integrationspolitiske reformen 1997	99
Nya tongånger under 2000-talet? Är Sverige ett undantag?	104
Invandringskontroll	104
Asylpolitik	104
Frågan om försörjningskrav för anhöriginvandring	107
Sverige öppnar dörren för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU	111
Frågan om övergangsregler inför eu:s östutvidgning 2004	115
Reträtten från mångkulturalism – är Sverige ett undantag?	116
Medborgarskapspolitiken	119
Introduktionspolitiken	122
Nyanländas bosättning	125
Mångkulturalismens flaggskepp?	128
 DEL 3 DANMARK: DEN NATIONALE VELFÆRDSSTAT	
MØDER VERDEN	131
HEIDI VAD JØNSSON & KLAUS PETERSEN	
Introduktion og forhistorie	133
 Fra arbejdsindvandring til velfærdsstatens krise	139
Arbejdsindvandringen i 1960'erne og 1970'erne	141
Den politiske diskussion om «fremmedarbejderne»	147
Gæstearbejderne i velfærdsstaten	152
Flygtninge i Danmark indtil 1983	161

Integrasjon og velfærd i 1980'erne	163
Velfærdsstaten utfordres i 1980'erne	164
Udlændingeloven 1983: «en humanitær flygtningepolitikk»	165
Indvandrerpolitikk og integrasjon – mellom frivillighet og statslig regulering	168
Partiene og integrasjonspolitikken	169
Flygtninge og indvandreres sosiale forhold og rettigheter i 1980'erne ..	173
Uddannelse	176
Politiske rettigheter – politisk medborgerskap	177
Tamil-sagen: regjeringens fald	178
Ret, plikt og integrasjon i 1990'erne	180
Debatten om udlændingepolitikken 1993–2001	182
Fra sosialministeriet til indenrigsministeriet	184
Flygtninge og indvandreres sosiale rettigheter: frem til integrasjonsloven	186
Integrasjonsloven 1998	187
Integrasjon etter 2001	194
Den udlændinge- og integrasjonspolitiske linje etter valget	196
EU østudvidelsen og fornyet arbeidsmigration	198
Starthjelp (introduksjonsydelse), «forklædecirkulæret» og «300-timers-reglen»	200
«Kulturisering» af velfærdsdebatten og arbeidsmarkedsintegrasjon – tendenser og perspektiver	204
DEL 4 NORGE: LANDET FOR DEN GYLNE MIDDELVEI	211
GRETE BROCHMANN & ANNIKEN HAGELUND	
Med velferd skal nasjonen bygges – innvandrere i den norske velfærdsstaten	213
Nasjonsbygging og velfærdsstat – fra «den nasjonale samlinga» til «et mangfoldig Norge»	216
Etterkrigstid og 1970-tallet: Fra ikke-politikk til innvandringspolitikk etablering	223
Flyktningmottak	224
Ny arbeidsinnvandring	226

Innvandringsstoppen	229
Integreringspolitikken etableres	231
Boligmangel	233
Opplæring og arbeid	234
Veier inn i og ut av velferdsstaten	236
1980- og 1990-tallet: Asylsøkervekst, innvandringspolitikken politiseres, og norge blir flerkulturelt	240
Kontrollpolitikk i nye kanaler.	241
Fremskrittspartiet og politiseringen av innvandringspolitikken.	244
Flyktninger i velferdsstaten	248
Bolig og bosetting	248
Arbeid og inntektssikring	250
1990-tallet: forsøk på en helhetlig flyktningpolitikk	255
Mot en flerkulturell politikk	256
Nytt århundre – nye toner?	261
Krise i integreringspolitikken	261
Revitalisering av statsborgerskapet	264
Aktiv velferdspolitik	269
Arbeid og kvalifisering	269
Bolig og bosetting	273
Oppsummering: fra assimilering uten inngrep til styrt inkludering	276
Mangfoldige mobiliteter – arbeidsinnvandring, tjenestemobilitet, uregistrert migrasjon	278
Styring gjennom kategorier	283
Integreringspolitikk – mellom sektoransvar og kommunalt selvstyre	288
Velferd, samhold og medlemskap – mot en revitalisering av samfunnsborgerskapet?	297

DEL 5 SAMMENLIKNING: EN MODELL MED TRE UNNTAK?	307
GRETE BROCHMANN & ANNIKEN HAGELUND	
Innledning	309
Innvandringen møter velferdsstaten – motsetninger og dilemmaer	313
Anerkjennelse, omfordeling og rettighetenes begrensninger	313
Tillit og mangfold	315
Integrasjon og kontroll	318
1950- og 1960-tallet: Den nye innvandringen tar til – uten politisering..	321
1970-tallet: Innvandrerpolitikkenes etableringsfase: et gryende	
sosialt problem	324
Valgfrihet i enhetsløsningenes rike – svensk forbilde med	
norsk-danske avleggere?	329
1980- og 1990-tallet: Flyktningene kommer. Integreringspolitikk	
blir flyktningpolitikk	333
Ny inkluderingspolitikk? – 2000-tallet som revurderingsfase	341
Tre regimer – likheter og forskjeller	351
Læring, ideologi og endring	352
Likheter og forskjeller – hva skal forklares?	356
Ulike regimer med samme resultat?	362
Velferdens grenser	364
Litteratur	368
Svensk-norsk ordliste	389
Stikkordregister	390